

FRANCI ZAGORIČNIK: SVEDER

*Je sveder, ki vrta v križišče tvojega opoldneva.
Sončni ostriž, Dane Zajc*

1. plast

*Nebo je izgubilo oporo
in se osiplje
na izhodišču Nikamor Moreš
kjer je treba kar naprej izstopati
in biti kariatida njegove krhkosti
nasproti breznu brez dna
 brez luči in teme
 kajti dno je spet svetloba
 izza katere stvari bivajo
 in noč je breznu tuja*

*Ne-do-bivani hitimo
v naročje svojemu ne-bivanju
a komaj smo kaj več od
gole sence svojega videza
 in vendar! in sploh!
 pa še druge oblike zavzemata
 nekakšno besnilo upanja in
 kakršenkoli upor
 (vse kaže
 da ni upanje zraslo iz
brezupne brezupnosti brezupnega
 kajti je prvot
 nejše po svojem korenu) a
 nekaj drugega je strah a
glad obuja zavest in besedo
in nova misel je
bliže šestemu dnevu
kakor legenda*

2. plast

Nezadostnost sveta
njega samega vzpodbujaja
a bitja so enako zvesta usodi
in se zdaj odkupljajo z izničenjem
zdaj z nabreklostjo svojih plodov
kajti vse je ljubezen z veliko
vse je ekspanzija življenja z veliko
eksplozija polasčanja
svet je razdeljen na svetove
med bitjem in bitjem je bitka
poslednja sodba je vsakdanja
vsakdanjost in še ne odneha
zaton

kar pomnimo

kar pomnijo tisti ki ne pomnijo več
kar pomnijo tisti ki so ta hip prestopili
kar pomnijo tisti, ki so prestopili že davno prej
zvečina takšni

ki jih ne poznamo po drugem kakor po tem
da so zagotovo bili
da so se rodili da so rodili
da so bili neuklonljivi uporniki
nasproti uzakonjenemu potekanju potekanja
do svojega poslednjega uklona
kar pomnimo

kar bodo pomnili
tisti ki sledijo za nami na vrh brezna
ki bodo prešli naše vrhove
kar pomnimo
še ne odneha
zaton

3. plast

Treba je
pristati k obali
pristati na obalo
pristati na vse obale

ki jih lahko poimenujem
s svojim imenom
pristati na poslednjo neizogibnost
pristati na sonce
pristati na brezno pristati k breznu
pristati k neizogibnemu breznu sveta
pristati na brezup pristati na izvir
pristati na izvor vsega kar je
in kakor je
pristati na črno sonce
pristati na smrt bit-ega
pristati na čas
pristati na potekanje
pristati na prelivanje
pristati na dobiček in izgubo
pristati na vse k vsemu
pristati na nič k nič
pristati na upor
pristati na upor
pristati na upor
k vsemu temu dodati da
k vsemu temu dodati ne
k vsemu temu dodati dane
in vse kar je med zlogi
in vse kar je med stenami besed
kar je med besedami in izven
kar je izven njih in česar ni
moj bog in to je pesem
moj bog in to je kletev
kletev za oči
kletev za kosilo
kletev za delo
kletev za dvom
klet
podgane
rakev
razkrajanje u-bit-ega

4. plast

Kri ne doji več cvetja
zemlja se upira
cvetje ne širi več vonja
zemlja se upira
svet spoznamo po plodnosti smrti
nove dežele in nova mesta
daj nam danes
naš vsakdanji nič
stroj zarjavi
omahne
in zopet vstane
omahne
nekoliko močneje zarjavi
omahne
povzdiguje se do neba
omahne
še bolj zarjavi
omahne
molče kriči
omahne
niti zacvili ne
in kar tako
omahne
in nič

5. plast

Drugače pa je s pticami
splašijo se ko se približam
drevesu
posekano drevo (je
posekano drevo) je
posekano: drevo je
posekano drevo
a pticam smo dali imena
polno jih je
splašijo se
s skupnim imenovavcem
zbežijo

ne štejem ne računam
splasen ne frfotam
še to pozabim
kar ptice kričijo

bolj čutim kakor domis
lim povod za poezijo
vzamem sekiro in klestim
veje kadar odneham je
PESEM ODPETA OSTANE
še zima in peč naložena

6. plast

A krov izgubi krovnost
in nebo svojo nebnost
a duh časa
svetli v somrak stvari
in dojemanja
odstira lupine
in prah navideznosti
razstavi sestavljeno in
izgubljeno veže
v nove oblike trajanja

7. plast

Prazna je
s praznino izpolnjena praznina
nesmrtne smrtnosti
potem se požene v noro tveganje
zagriže se v ugrize prejšnjih zagrizenosti
mrtve pusti ob strani
dekor razdejanja
plitev tok zaman kriči
o mrhovini

8. plast

*Dolgo hodimo
skozi predele svojih noči
porečemo kratko je
a že vzkipimo
 nabrekli od gole težnje
 da bi v dan nasejali
 semena trezne pijanosti
 na svojih poljih
ponavljam a že vzkipimo
nasproti obličju videza
a že prevzemamo njegove oblike
in se vanje iztekamo
do vneme pripadni
nasproti brezizhodnosti pretakanja
skozi čas
in sence so še bolj sence
usta nas množijo
in kruh je še bolj kruh
mrtvi nas množijo
in kamen je še bolj kamen
dolgo hodimo
porečemo kratko je*

9. plast

*Komaj je kaj z vsem
kar je človeški stroj
to rano vstajanje brez vstajanja
in vztrajno ponavljanje ponavljanja
vedno iste pesmi
brez konca in kraja
samo preštevanje sivine senc
na lepem še to ni več mogoče
preostane to nemogoče
zavest je premajhno plačilo in smrt
ostali sledijo po isti poti
vedno več in z vedno boljšimi uspehi
na poti razpadanja*

10. plast

D drugače pa je s pticami
vrnejo se ko drevo obleži
nebo je prazno
nič izsteza v nič svoje veje
a ptice se vračajo
k posekanemu bilo je
nagonsko nostalgične
zaman sedajo na drevo brez vej
zaman nasedajo

Drevesa padajo in ptice mrtvi
pritekel sem pretekel svojo pot
nekoliko smrti zaobšel druge
bom prebodel z dvignjemi rokami
opr t v neizogibno praznino
neizogibnega vprašanja
neizogibne nemožnosti
klanec
pot navzgor vodi po poti navzdol
uklon

11. plast

a sonce
obstane ob vsakem zatonu
kajti dolgo sveti
a zgolj zavaja da je luč
zgolj zavaja da je biti priložnost
potem pade na obzorje
oškropi skalovje in nizke oblake
obstane v naglem padanju
opozarja kliče preklinja omahne
zjutraj je še krvav in penast od besa
potem se sunkovito iztrga
in odleti v vsakdanjost
saj še komaj kdo minevanje priznava
obstoj je nujnejši od bivanja
videz je močnejši od resnice
vendar se maščuje

sitost nas osrečuje samo s sitostjo
to je lepotica med lepoticami
primadona vojnih parad
zapeljiva koketa iz shanghaja
zapeljiva raketa iz cape kennedyja
psica za vse
kajti poljublja jih na tisoče
v vsakem trenutku na tisoče
odvečnih nepotrebnih upognjenih
hrbtov izpreženih na tisoče
bolnih in golih
škodljivih
poljublja z nežnostjo sekire
utrujena trupla prižema
na bohotne prsi požara

12. plast

To prazno okrogolino to ropotarnico
nabasano z vsemi mogočimi in nemogočimi
odmevi zakaj odzvanja zvonovom
kar naprej še odmeva
zakaj če je že tu
počne kar je že tu
to žogo podajam iz dlani v dlan
mudi se mi
ker čas hiti
Lenora ali nekaj takega
odnos
te stene so zato da se vanje ujame
panika da se vanje ujame
ulov velik in bogat non-stop
prevetrena bleščeča samopostrežna grobnica
poklapana vojska razbita raztepena
resnična
se osiplje preko polja
obira njivice išče bližnjice proti domu
upognjene glave čakajo sekire nepredvidne
segel sem po očala

Lenora mudi se
stojim za zaveso v svoji negib
nosti hitim skozi okno za svojim pogledom
klecam med bilke plazim se
med nogami deklet med stenami Alp
kletev sem obesil na vrata
za dobrodošlico psom
bilo mi je slabo in sem povrnil
ker sem se zastrupil z lepimi besedami
tega sveta svet je ostal
usmrajene besede pa slastno ližejo psi
pusti jih Lenora
naj pocrkajo
Č A S